

WESTLANDSE VALCKEN EN DE JACHT

Onder bovenstaande titel is in "Liber amicorum Jhr. Mr. C.C. van Valkenburg", 's-Gravenhage 1985, p. 464-470, een bijdrage van W. Wijnaendts van Resandt verschenen, handelend over het voor- en nageslacht van Claes Jacobsz., onderschout en ontvanger in Monsterambacht, die in 1549 van keizer Karel V een wapenbrief verkreeg. Het artikel heeft tot een gedachtenwisseling tussen de schrijver en mij geleid, die verhelderend was en waarbij enkele van mijn aanvankelijk geopperde bezwaren uit de weg zijn geruimd. Toch meen ik, mede in het belang van andere genealogen¹, de volgende kanttekeningen bij het stuk te moeten maken.

Ad I. Jan Dirck Jansz.z. De lijsten van renten van de Heilige Geest van Monster² vermelden van 1441 tot en met 1447 een Jan Dirck Jansz.z. (16 s. en 15 s.) en van 1444 tot en met 1447 een Jan Dircksz. (5 s.), wier (of wiens) renteverplichtingen in 1448 overgaan op Symon Moytgensz., en vanaf 1448 een Jan Dircksz., wiens renteverplichting (7½ s., tevoren op naam van Heyn Ra(a)ert) in 1460 overgaat op "Gheryt Jan Dircsz." Nu is bekend dat Lijsbeth Mouwerijnsdr. behalve Dirck Jansz. nog een zoon Geryt Jansz. had³, en het is daarom aannemelijk dat de post Jan Dircksz. (7½ s.) in de lijsten van renten van 1448 tot en met 1459 de man van Lijsbeth Mouwerijnsdr. betreft. Zij wordt overigens al op 20 april 1456 als "Jan Dircs weedwy" aangeduid; als voogd van haar kinderen Dirck en Geryt treedt dan op - let wel! - "Jan Dircsz."⁴ Dat Jan Dircksz., de man van Lijsbeth Mouwerijnsdr., identiek zou zijn met Jan Dirck Jansz.z. acht ik vooralsnog onbewezen.

Ad II. Dirck Jansz. Ik betwijfel dat Jacob Dirck Jansz.z. (III), die sinds 1476 in de lijsten van renten voorkomt⁵ en op 10 maart 1477 als verkoper optreedt⁶, een zoon geweest is van de Dirck Jansz. die op 20 april 1456 als onmondig kind van Lijsbeth Mouwerijnsdr. vermeld wordt⁴. Wanneer deze Dirck Jansz. overlijdt, vóór 11 mei 1473, gaan zijn leengoederen over op zijn zoon Jan, die dan nog onmondig is en pas op 2 april 1486 zelf beleend wordt⁷.

Dat Jannetgen Dirck Jansz.dr. een zuster was van Symon Dircksz., is afgeleid uit GA Westland, voormalige gemeente Monster, oud-archief, nr. 1803, fol. 40v, nr. 1804, fol. 54v, en NA, archief van de Nassause Domeinraad 1581-1811 met retroacta vanaf de dertiende

eeuw, nr. 7380, fol. 59.

Ad III. Jacob Dirck Jansz.z. Dat Clara Jacobsdr. een dochter van Jacob Dirck Jansz.z. zou zijn, acht ik onwaarschijnlijk gelet op hetgeen volgt (ad Vf).

Ad IV. Claes Jacobsz. Op p. 464 staat dat de vader van Claes Jacobsz., Jacob Dirck Jansz.z. (III), na 22 okt. 1508 is overleden, en op p. 465 dat Claes Jacobsz. op 9 aug. 1505 met zijn moeder wordt vermeld. Nu betreft de akte van 9 aug. 1505 een Maritgen Jacob Dircksz. w e d u w e, die met haar voogd (er staat niet: haar zoon) Claes Jacobsz. een rente verkoopt, verzekerd op 5 morgen land, genaamd Renen, in het ambacht van Pijnacker⁸. Daar uit de akte niet blijkt dat de genoemden in Monsterambacht wonen, is aan te nemen dat het om andere, in Pijnacker woonachtige en toevallig gelijknamige personen gaat⁹.

Ad Va. Pieter Claesz. Over hem wordt op p. 465 gezegd: "woont in 1536 te Wateringen, 1550 in Kwintsheul³⁴, later in Rijswijckerhouck". Noot 34 luidt: "O.V. 1966, blz. 357; archief Abdij Loosduinen nr. 12, f. 20." In plaats van Abdij Loosduinen zal Abdij Leeuwenhorst zijn bedoeld. Wat O[ns] V[oorgeslacht] 1966, blz. 357 betreft, er is m.i. geen reden om aan te nemen dat Pieter Claesz. te Wateringen, die op 12 april 1536 beleend werd met een leen dat hij op 1 maart 1542 weer van de hand deed, identiek zou zijn met Pieter Claesz. in Rijswijckerhoek, die op 9 dec. 1572 voor zijn onmondige kleinkind Louris Lenertsz.¹⁰ optrad bij diens belening met hetzelfde leen (dat overigens sinds 1542 enige malen van bezitter veranderd was). Pieter Claesz. in Rijswijckerhoek wordt op 19 mei 1562 onder de erfgenamen van Claes Jacobsz. (IV) en Stijntgen Pietersdr. genoemd¹¹. Wat de vermelding in 1550 in Kwintsheul aangaat, uit NA, archief van de abdij Leeuwenhorst, nr. 12, fol. 20v blijkt dat daar een Pieter Claes Jacobsz.z. woonde, maar uit nr. 10, fol. 23 blijkt dat zijn huur overging op zijn weduwe Katrijn Maertijnsdr. Hij was in 1547 overleden¹². Nader onderzoek heeft uitgewezen, dat wij hier met een andere, tot dusver onbekende zoon van Claes Jacobsz. (IV) te maken hebben¹³.

De eerder genoemde Pieter Claesz. in Rijswijckerhoek, die daar trouwens reeds in 1544 woonde¹⁴, wordt wel aangeduid als Jonge Pieter Claesz.¹⁵ Hij huwde achtereenvolgens met Dignum Cornelisdr., ovl. voor 20 sept. 1553¹⁶, voor 3 juni 1559 met Geertruyt (Geertgen) Symonsdr., dochter van Symon Jan Philipsz.z. en Lijsbeth

Cornelisdr.¹⁷, en in 1566 met Maritgen Maertensdr., weduwe van Pieter Huybrechtsz. te Wateringen¹⁸.

Ad Vb. Jacob Claesz. Deze komt al op 13 maart 1575 als Jacob Claesz. Valck voor¹⁹. Hij is op 5 dec. 1587 "oud ontrent 75 jaren"²⁰.

Ad Vd. Nyesgen Claesdr. Haar man Cornelis Jacobsz. alias Cornelis (Neel) Jonge Jaepen is tussen 20 sept. 1558²¹ en 18 april 1561²² overleden. Hij is niet dezelfde als Cornelis Jacobsz., wonende in de Made, die op 24 mei 1553 met 2½ morgen onder Monster beleend werd²³ en tussen 31 juli 1559²⁴ en 3 maart 1561²³ overleden is.

Bij Jacob Cornelisz. opt Vlot zijn twee naamgenoten te onderscheiden. De ene Jacob Cornelisz opt Vlot was de zoon van Cornelis Jacobsz. alias Cornelis (Neel) Jonge Jaepen en Nyesgen Claesdr. Hij was op 26 jan. 1561 "oudt omtrent 34 jaren"²⁵ en is tussen 5 sept. 1553 en 21 okt. 1558²⁶ gehuwd met Ceuntgen Adriaensdr., dochter van Adriaen Cornelisz. Puy(e)r²⁷. Zij was eerder gehuwd geweest met Pieter Jansz. opt Vlot en trouwde vóór 10 juni 1571, na het overlijden van Jacob Cornelisz. opt Vlot, ten derden male met Jan Arentsz. opt Vlot²⁸. De andere Jacob Cornelisz. opt Vlot was de zoon van Cornelis Jacobsz., wonende in de Made, en Neeltgen Cornelisdr., beter bekend als Neeltgen Adriaen Coenen (naar Adriaen Adriaen Coenz.z., haar eerste man)²⁹. Deze Jacob Cornelisz. was op 3 maart 1561 nog onmondig²³, was op 9 febr. 1575 "oudt ontrent 28 jaren"³⁰ en huwde omstreeks 19 mei 1569 met Liefgen Jaspersdr., dochter van Jasper Philipsz. en Adriana Willemsdr.³¹ Adriana Willemsdr. is op p. 466 abusievelijk als de moeder van Ceuntgen Adriaensdr. weergegeven.

Ad Ve. Joost Claesz. (?). Dirck Joostenz., in 1562 onder de erfgenamen van Claes Jacobsz. (IV) en Stijntgen Pietersdr. genoemd, was een zoon van hun dochter Geertruyt (Geertgen) Claesdr. uit haar tweede huwelijk met Joost Willemsz.³²

Ad Vf. Gerrit Claesz. (?). Maerten Pietersz., in 1562 onder de erfgenamen van Claes Jacobsz. (IV) en Stijntgen Pietersdr. genoemd, was een zoon van Pieter Claes Jacobsz.z. [Oude Pieter Claesz.] te Kwintsheul; ook zijn nageslacht is de naam Van der Valck gaan voeren. De zes staken waren in 1562 elk door één erfgenaam, vervangende de eventuele medeërfgenen, vertegenwoordigd.

1. Aan het artikel werden al gegevens ontleend in Ons Voorgeslacht, jg. 41 (1986), p. 583 en vlg. (kw. 2344 en voorouders), en Gens Nostra, jg. 42 (1987), p. 400 en vlg. (kw. 30056 en voorouders).
2. GA Westland, voormalige gemeente Monster, oud-archief, nr. 1803, fol. 5 en vlg.
3. NA, archief van het klooster Maria Magdalena in Bethanië te 's-Gravenzande, nr. 5, fol. 103v-104, 117-117v, nr. 73, archief van de Nassause Domeinraad 1581-1811 met retroacta vanaf de dertiende eeuw, nr. 7318, fol. 370.
4. NA, archief van het klooster Maria Magdalena in Bethanië te 's-Gravenzande, nr. 5, fol. 103v-104, 117-117v, nr. 73.
5. GA Westland, voormalige gemeente Monster, oud-archief, nr. 1803, fol. 31v en vlg.
6. Alsvoren, nr. 1803, fol. 43, nr. 1804, fol. 12-12v.
7. NA, archief van de Nassause Domeinraad 1581-1811 met retroacta vanaf de dertiende eeuw, nr. 7319, fol. 33v-34, nr. 7380, fol. 64.
8. NA, archief van de abdij Leeuwenhorst, nr. 1, fol. 87. Geertruida de Moor, Verborgen en geborgen. Het cisterciënzerinnenklooster Leeuwenhorst in de Noordwijkse regio (1261-1574), Hilversum 1994, p. 341.
9. In 1494 wordt een Jacob Dircksz., oud 60 jaar, onder de burenen van Pijnacker genoemd (GA Rotterdam, oud-archief, nr. 4080, fol. 238).
10. Een zoon van Anna Pietersdr. (NA, archief van de Staten van Holland 1572-1795, nr. 1290 n, fol. 6).
11. GA Westland, voormalige gemeente Monster, rechterlijk archief, nr. 108, 1560-1563, fol. 65.
12. Zijn weduwe hertrouwde twee jaar later met Jan Symonsz. te Kwintsheul. NA, archief van het Hof van Holland, nr. 542, 1566, akte 244. Met dank aan A.E.M. van der Valk.
Trijntgen Maertensdr., op 1 dec. 1566 "oudt ontrent 54 jaeren", gehuwd met Jan Symonsz. te Kwintsheul, verklaart de kinderen uit haar eerste huwelijk met Pieter Claesz. uitgekocht te hebben (GA Westland, voormalige heerlijkheid Honselersdijk, rechterlijk archief, nr. 2, fol. 28v).
13. Algemeen Rijksarchief te Brussel, archief van de Grote Raad van Mechelen, beroepen uit Holland, dossier 716, II, U (hierin een correctie op dossier 716, I, c).
14. NA, archief van de Staten van Holland 1445-1572, nr. 356.
15. NA, archief van het Hof van Holland, nr. 3269, akte 225. Met dank aan A.E.M. van der Valk.

16. GA Rijswijk, oud-archief, nr. 474.
17. NA, archief van het Hof van Holland, nr. 1675. Vgl. GA Rijswijk, oud-archief, nr. 529, fol. 15v-16, 16v-17, GA Westland, voormalige gemeente Naaldwijk, rechterlijk archief, nr. 5, fol. 188v-189. Met dank aan P. Flipppo en Drs. [sinds 2002: Dr.] M.S.F. Kemp.
18. GA Rijswijk, oud-archief, nr. 475, akten van 27 aug., 23 okt. en 20 nov. 1566. Pieter Huybrechtsz. te Wateringen is op 15 mei 1565 overleden (P.C. Bloys van Treslong Prins, Genealogische en heraldische gedenkwaardigheden in en uit de kerken der provincie Zuid-Holland, Utrecht 1922, dl. 2, blz. 527). Vgl. NA, archief van de Staten van Holland 1572-1795, nr. 1290 n, fol. 13.
19. GA Westland, voormalige gemeente Monster, rechterlijk archief, nr. 182. Met dank aan A.E.M. van der Valk.
20. GA Westland, voormalige gemeente Naaldwijk, rechterlijk archief, nr. 5, fol. 162v.
21. NA, archief van de Staten van Holland 1445-1572, nr. 1034, fol. 18-18v, 20v.
22. GA Westland, voormalige gemeente Monster, rechterlijk archief, nr. 108, 1560-1563, fol. 23v-24.
23. NA, archief van de Nassause Domeinraad 1581-1811 met retroacta vanaf de dertiende eeuw, nr. 7380, fol. 65.
24. NA, archief van het Hof van Holland, nr. 531, 1559, akte 85. Vgl. GA Westland, voormalige gemeente Naaldwijk, rechterlijk archief, nr. 2, fol. 23-23v. Met dank aan J.Th.A. Hofstede, Mr. J.J.F. Lots en Dr. Th.P. van Zijl.
25. GA Westland, voormalige gemeente Monster, rechterlijk archief, nr. 108, 1560-1563, los blad tussen fol. 15 en 16.
26. Afgeleid uit NA, archief van de Staten van Holland 1445-1572, nr. 705, fol. 3-3v, en nr. 1034, fol. 22v-23.
27. GA Westland, voormalige gemeente Monster, rechterlijk archief, nr. 108, 1560-1563, fol. 20v-21, 28v-29, voormalige gemeente Naaldwijk, rechterlijk archief, nr. 4, fol. 12v-13.
28. GA Westland, voormalige gemeente Monster, rechterlijk archief, nr. 108, 1569-1577, fol. 35v.
29. Afgeleid uit GA Westland, voormalige gemeente Monster, oud-archief, nr. 1803, fol. 66v, 67, rechterlijk archief, nr. 108, 1569-1577, fol. 6-6v, nr. 109, fol. 27-27v, en NA, archief van de abdij van Rijnsburg, nr. 238, fol. 72, nr. 239, fol. 72, archief van de Staten van Holland 1445-1572, nr. 1034, fol. 28v-29, nr. 1355, fol. 9, 21v, 22.
30. GA Westland, voormalige gemeente Monster, rechterlijk archief, nr. 94, fol. 9.

31. GA Westland, voormalige gemeente Monster, rechterlijk archief, nr. 108, 1569-1577, fol. 6-6v, 6v, 12v, 37-37v.
32. NA, archief van de abdij van Rijnsburg, nr. 135, fol. 54 (Geertgen Claes Jacobsz.dr. weduwe van Dirck Jansz. Poeldijck), archief van het Hof van Holland, nr. 3710, akte van 6 sept. 1535 (Joost Willemsz. gehuwd met Geertruyt Claesdr., weduwe van Dirck Jansz. Poeldijck).